

Innst. 199 S

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:13 S (2011–2012)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om en regularisering av papirløse innvandrere i Norge

Til Stortinget

1. Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen gjennomgå asylpolitikken med utgangspunkt i de papirløses situasjon og gjennomføre nødvendige endringer for å sikre mennesker i Norge grunnleggende humane rettigheter, trygghet og forutsigbare liv.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at papirløse innvandrere mottar nødvendig fysisk og psykisk helsehjelp, selv om de mangler identifikasjons-papirer.
3. Stortinget ber regjeringen legge forholdene til rette for at papirløse innvandrere kan arbeide lovlig og betale skatt inntil kjent utreisedato.
4. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en regularisering for papirløse innvandrere.»

Forslagsstillerne viser til interpellasjoner i Bergen bystyre, i Stavanger bystyre og i Trondheim bystyre angående papirløse flyktninger.

Forslagsstillerne viser videre til skriftlig spørsmål fra stortingsrepresentant Trine Skei Grande (Venstre) til justisministeren, jf. Dokument nr. 15:79 (2011–2012).

Forslagsstillerne viser til at Statistisk sentralbyrå har beregnet at det bor inntil 18 000 «papirløse» migranter i Norge.

Forslagsstillerne mener situasjonen for de papirløse ble forverret fra 1. januar 2011 da de ble fratatt retten til skattekort og arbeid. Mange har nå forlatt det lovlige arbeidslivet, men jobber fortsatt innen transport, renhold og utfører andre viktige samfunnsoppgaver. Mennesker har mistet inntektsgrunnlaget sitt og må flytte fra boligene fordi de ikke makter å betjene lån eller betale leie. Forslagsstillerne mener at gruppen så å si er uten rettigheter til nødvendig helsehjelp, sosialstønad, kommunal bolig etc.

Forslagsstillerne viser til at det store flertallet av EU-land har gjennomført ulike former for regulariseringer knyttet til papirløse innvandreres situasjon.

For øvrig vises til dokumentet for nærmere beskrivelse av forslaget.

2. Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 14. november 2011 til justisminister Grete Faremo om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 28. november 2011 følger vedlagt.

3. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Håkon Haugli, Roald Aga Haug, Ingalill Olsen og Knut Petter Torgersen, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, Morten Ørsal Johansen og Åge Starheim, fra Høyre, Trond Helleland og Michael Tetzschner, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Heikki Holmås, fra Senterpartiet, Heidi Greni, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, viser til at representantene Skei Grande og

Tenden i Representantforslag 13 S (2011–2012) fremmer fire forslag.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Kristelig Folkeparti, vil påpeke at disse forslagene henger sammen med forslag fremmet i Representantforslag 69 S (2010–2011) og vil hen vise til de respektive partiers merknader i Innst. 283 S (2010–2011) for utfyllende informasjon.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at regjeringens politikk, herunder Soria Moria-erklæringen, ligger fast. Utover det har dette flertallet ingen videre merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ønsker ikke å bruke begrepet «papirløse» – det vi snakker om er asylsøkere som har fått endelig avslag på sin asylsøknad og som oppholder seg ulovlig i Norge. Disse medlemmer finner det mer korrekt å bruke betegnelsen «returnektere» om denne gruppen.

3.1 Forslag nr. 1

Stortinget ber regjeringen gjennomgå asylpolitikken med utgangspunkt i de papirløses situasjon og gjennomføre nødvendige endringer for å sikre mennesker i Norge grunnleggende humanitære rettigheter, trygghet og forutsigbare liv.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil peke på at Norge bestreber seg på å føre en human, rettferdig og streng asylpolitikk som følger opp internasjonale konvensjoner Norge er forpliktet av. Disse medlemmer deler regjeringens syn på at det ikke er behov for en større gjennomgang av asylpolitikken på bakgrunn av situasjonen til returnekterne.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Statistisk sentralbyrå har beregnet at det bor inntil 18 000 migranter uten lovlig opphold i Norge. Disse har enten fått avslag på asylsøknaden sin, de kan ikke returneres til hjemlandet på grunn av forholdene der, eller de tør ikke reise hjem til tross for at norske styresmakter mener det er trygt for dem å returnere. Antall mennesker uten lovlig opphold med lang botid, eksempelvis over 5 år etter endelig avslag, anslås til mellom 1 500 og 3 000 personer. Dette medlem viser til at denne gruppen i dag er så å si uten rettigheter til nødvendig helsehjelp, sosialstønad, kommunal bolig, inntektsgivende arbeid med videre. Dette medlem mener det bør gjennomføres nødvendige endringer av asyl-

politikken for å sikre at alle mennesker i Norge har grunnleggende humanitære rettigheter, trygghet og forutsigbare liv.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre nødvendige endringer i asylpolitikken for å sikre mennesker som oppholder seg i Norge grunnleggende humanitære rettigheter, trygghet og forutsigbare liv.»

3.2 Forslag nr. 2

Stortinget ber regjeringen sørge for at papirløse innvandrere mottar nødvendig fysisk og psykisk helsehjelp, selv om de mangler identifikasjonspapirer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil peke på at Helse- og omsorgsdepartementet 3. november 2011 ga nye retningslinjer for helsehjelp til personer uten fast opphold i riket og personer uten lovlig opphold i riket (I-5/2011). Her fremgår det at alle har rett til øyeblikkelig hjelp, både psykiatrisk og somatisk. Videre fremgår det at alle har rett til helsehjelp som er helt nødvendig og ikke kan vente. Også forebyggende og rehabiliterende behandling kan omfattes, men vil normalt falle utenfor. Uavhengig av oppholdsgrunnlag har barn og gravide tilnærmet full rett til helsehjelp. Disse medlemmer mener dermed at forslag nr. 2 er ivarettatt.

3.3 Forslag nr. 3

Stortinget ber regjeringen legge forholdene til rette for at papirløse innvandrere kan arbeide lovlig og betale skatt inntil kjent utreisedato.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ønsker ikke å utvide muligheten for at personer uten lovlig opphold skal kunne arbeide. Å gi arbeidstillatelse for personer uten lovlig opphold vil være selvmotsigende og bidra til å undergrave respekt og tillit til asylinstituttet. Plikten og insentivene til å returnere frivillig ville undergraves fullstendig.

Disse medlemmer vil peke på at det kan gis fortsatt arbeidstillatelse hvis avslaget foreløpig ikke skal iverksettes. Det forutsetter at asylsøkeren har fått arbeidstillatelse mens asylsøknaden var under behandling og kan være aktuelt hvor asylsøkeren samarbeider med utlendingsmyndighetene om retur.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener situasjonen for migranter uten lovlig opphold i Norge ble forverret fra 1. januar 2011 da de ble fratatt retten til skattekort og arbeid. Mange av dem hadde inntil da vært i arbeid på ordinært vis og betalt skatt til fellesskapet. De fleste har nå mistet

stillingene sine og blitt fratatt muligheten til å forsørge seg selv. Mange har nå forlatt det lovlige arbeidslivet, men jobber fortsatt innen transport, renhold og utfører andre viktige samfunnsoppgaver. Mennesker har mistet inntektsgrunnlaget sitt og må flytte fra boligene fordi de ikke makter å betjene lån eller betale leie.

Dette medlem tar opp forslag nr. 3 fremsatt i Dokument 8:13 S (2011–2012):

«Stortinget ber regjeringen legge forholdene til rette for at papirløse innvandrere kan arbeide lovlig og betale skatt inntil kjent utreisdato.»

3.4 Forslag nr. 4

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en regularisering for papirløse innvandrere.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ønsker ikke å gi et amnesti eller såkalt regularisering for returnektere. Det er ikke ønskelig at mennesker oppholder seg ulovlig i Norge, med de uheldige konsekvensene dette har for samfunnet og for de berørte personer. Å gi oppholdstillatelse til denne gruppen kan føre til at stadig flere unnlater å reise til hjemlandet etter endelig avslag, og vil ytterligere bidra til å undergrave tilliten til og respekten for asylinstituttet.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Norge har allerede i dag en regulariseringsordning, men at regularisering kun skjer i unntakstilfeller og bare etter en individuell vurdering. For det første slår utlendingsforskriften (§ 8-5) fast at barns tilknytning til Norge skal tillegges særlig vekt ved vurderingen av opphold på humanitært grunnlag. Da bestemmelsen ble innført i 2007, ble over 1 000 personer innvilget oppholdstillatelse.

Disse medlemmer viser også til at utlendingsforskriften (§ 8-7) åpner for å gi opphold til personer som ikke kan returnere, verken frivillig eller med tvang. Det er en forutsetning at vedkommende har samarbeidet om retur, og at retur ikke er mulig. Det viser seg imidlertid at så godt som alle kan returnere, om de bidrar til det. Videre viser disse medlemmer til at utlendinger har en ubegrenset adgang til å be om å få sin sak vurdert på nytt, også etter at vanlige klagemuligheter er uttømt. Dette gir en videre adgang til å få saken vurdert på nytt enn for eksempel i domstolene, og dersom situasjonen for vedkommende har endret seg vesentlig siden endelig avslagsvedtak, kan vedtaket omgjøres.

Disse medlemmer mener det er verdt å merke seg at andre lands regler og ordninger ikke nødvendigvis er sammenlignbare med, eller mer liberale enn, de norske. Mange land har gjennomført

amnestiordninger for å ordne opp i et stort irregulært arbeidsmarked. Antallet regulariserte i Europa gjelder hovedsakelig slike amnestier, som ofte gir midlertidige tillatelser og ikke noen varig løsning. Norge har ikke et stort illegalt arbeidsmarked. Andre land, for eksempel Nederland og Sverige, har gjennomført amnestiliknende ordninger i helt spesielle situasjoner, for eksempel i forbindelse med omlegging av en overbelastet immigrasjonsforvaltning. I noen land er mange av dem som har fått regularisert opphold, personer som i Norge ville fått oppholdstillatelse etter behandlingen av asylsaken. Disse medlemmer viser også til at det er bred enighet i EU om at amnestier er uheldige og ikke ønskelige.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til svarbrev fra justisminister Grete Faremo av 28. november 2011.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Dokument 8:13 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om en regularisering av papirløse innvandrere i Norge – bifalles ikke.»

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at Representantforslag 13 S (2011–2012) vedlegges protokollen.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Norge er i ferd med å få en økende underklasse av mennesker som har levd her i opptil 20 år uten rettigheter, og ofte i stor nød. Mens det store flertallet EU-land har gjennomført ulike former for regulariseringer av opphold for innvandrere uten lovlig opphold, skiller Norge seg ut ved å ha en av de strengeste tilnærmingene til problemstillingen. Når regulariseringer har blitt gjennomført i mange land, har det bakgrunn i primært to forhold: På den ene siden de sterke humanitære hensynene som gjør seg gjeldende for mennesker som har levd papirløst gjennom en årrekke. På den andre siden det mer pragmatiske hensynet til kontroll over arbeidsmarkedet og ønsket om å motvirke en stor, svart arbeidssektor med høy grad av utnyttelse av sårbare mennesker. Utlendingsdirektoratet foreslo i 1993 at Norge burde sette en grense for hvor mange år mennesker i vårt land kan være ulovlige, men Norge har aldri gjennomført en regularisering. Dette medlem mener det nå er på høy tid at Norge gjennomfører en regularisering av opphold for mennesker uten lovlig opphold, med lang botid, og som ikke kan tvangsreturneres. I utarbeidelsen av konkrete lovbestemmelser for en regulariseringsordning bør det være naturlig å se

hen til identitet, skjult/åpent bosted og kriminelle handlinger. Dette medlem mener det bør settes en grense for hvor lenge barn, uavhengig av alder, kan oppholde seg i Norge uten rettigheter. Ifølge Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) har flere hundre barn bodd på mottak i Norge i over fem år. 400 barn har bodd på mottak i over tre år, og de er godt integrerte i det norske samfunnet.

Dette medlem tar opp forslag nr. 4 fremsatt i Dokument 8:13 S (2011–2012):

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en regularisering for papirløse innvandrere.»

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Dokument 8:13 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om en regularisering av papirløse innvandrere i Norge – bifalles ikke.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gjennomføre nødvendige endringer i asylpolitikken for å sikre mennesker

som oppholder seg i Norge grunnleggende humane rettigheter, trygghet og forutsigbare liv.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge forholdene til rette for at papirløse innvandrere kan arbeide lovlig og betale skatt inntil kjent utreisedato.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en regularisering for papirløse innvandrere.

5. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:13 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om en regularisering av papirløse innvandrere i Norge – vedlegges protokollen.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 16. februar 2012

Heikki Holmås

leder

Trond Helleland

ordfører

Vedlegg**Brev fra Justis- og politidepartementet v/statsråden til kommunal- og forvaltningskomiteen, datert 28. november 2011****Dok. nr. 8:13 S (2011-2012) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om en regularisering av papirløse innvandrere i Norge**

Jeg viser til Stortingets Kommunal- og forvaltningskomités brev av 14. november 2011, hvor det bes om statsrådens vurdering av forslaget fra representantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden. Jeg viser også til svar på dok. 8:69 S (2010-2011), som delvis omhandler de samme problemstillingene.

Innledningsvis finner jeg det hensiktsmessig med en begrepsavklaring. Betegnelsen «papirløs» er uheldig, da det kan misforstås til å bety at vedkommende ikke har identitetspapirer eller skriftlige vedtak fra norske utlendingsmyndigheter. Jeg legger til grunn at det med «papirløs» her menes personer uten lovlig opphold i Norge. Et mer treffende begrep, som jeg vil benytte i det følgende, er «returnektere». De fleste returnektere i Norge er tidligere asylsøkere som har fått endelig avslag og plikter å forlate landet.

Forslag 1: Stortinget ber regjeringen gjennomgå asylpolitikken med utgangspunkt i de papirløses situasjon og gjennomføre nødvendige endringer for å sikre mennesker i Norge grunnleggende humanitære rettigheter, trygghet og forutsigbare liv.

Asylpolitikken, herunder det politisk vedtatte regelverket som regulerer innvandring til og opphold i Norge, er gjenstand for kontinuerlig vurdering og evaluering både fra regjeringen og andre aktører. Situasjonen til returnekterne, som har vært gjenstand for betydelig oppmerksomhet i en årrekke, medfører ikke etter mitt syn et behov for en større gjennomgang av asylpolitikken. Regjeringens asylpolitikk ligger fast på dette punktet.

Forslag 2: Stortinget ber regjeringen sørge for at papirløse innvandrere mottar nødvendig fysisk og psykisk helsehjelp, selv om de mangler identifiseringspapirer.

Utlendingers rett til helsehjelp vurderes og reguleres i samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet (HOD). HOD gav den 3. november d.å. nye retningslinjer for helsehjelp til personer uten fast opphold og personer uten lovlig opphold i riket (1-5/

2011). Retningslinjene viser til en endring av prioriteringsforskriften § 1, fastsatt 30. juni 2011, og klarjør hvilke rettigheter den aktuelle gruppen har.

Blant annet har alle rett til øyeblikkelig hjelp, som omfatter både somatikk og psykiatri. Videre har alle rett til helsehjelp som er helt nødvendig og ikke kan vente. Også forebyggende og rehabiliterende behandling kan omfattes, men vil normalt falle utenfor. Barn og gravide har tilnærmet full rett til helsehjelp, uavhengig av oppholdsgrunnlag. Regjeringen mener at dette ivaretar behovet for nødvendig helsehjelp.

Forslag 3: Stortinget ber regjeringen legge forholdene til rette for at papirløse innvandrere kan arbeide lovlig og betale skatt inntil kjent utreisedato.

Det er per i dag ikke aktuelt å utvide muligheten for at personer uten lovlig opphold skal kunne arbeide. Regelverket har en snever unntaksregel for tilfeller der det kan være rimelig å gi arbeidstillatelse¹, som etter regjeringens syn er tilstrekkelig og hensiktsmessig. Det ville være et selvmotsigende signal om personer som ikke har lov til å være i Norge, likevel skulle få lov til å arbeide. Da ville avslagsvedtaket i asylsaken være illusorisk, og plikten og insentivene til å returnere frivillig ville undergraves fullstendig.

Jeg vil for øvrig påpeke at det ikke er nytt av året at returnektere ikke har lov til å arbeide. Det er ikke riktig at «situasjonen for de papirløse ble forverret fra 1. januar 2011, da de ble fratatt retten til skattekort og arbeid», som representantene skriver i bakgrunnen for forslaget. Det som skjedde på nyåret, var at skattemyndighetene skjerpet kontrollen med at det ikke gis skattekort uten gyldig oppholdstillatelse. De som tidligere tilegnet seg skattekort uten slik tillatelse, hadde ikke rett til å arbeide.

¹. Det kan gis fortsatt arbeidstillatelse hvis avslaget foreløpig ikke skal iverksettes. Det forutsetter at asylsøkeren har fått arbeidstillatelse mens asylsøknaden var under behandling og kan i praksis være aktuelt hvor asylsøkeren samarbeider med utlendingsmyndighetene om retur, men hvor det for eksempel tar tid å fremskaffe nødvendige reisedokumenter for at utreise kan skje.

Forslag 4: Stortinget ber regjeringen gjennomføre en regularisering for papirløse innvandrere.

REGJERINGENS ARBEID FOR Å MOTVIRKE AT PERSONER OPPHOLDER SEG ULOVLIG I NORGE

Regjeringens utgangspunkt er at asylsøkere som har et beskyttelsesbehov, får asyl. Utlendingsforvaltningens mål og plikt er å sikre at ingen returneres til forfølgelse, og vi setter store ressurser inn for å sikre at saksbehandlingen holder en høy kvalitet. Det må legges til grunn at lovlig fattede vedtak er riktige. Når det ikke foreligger et beskyttelsesbehov, og det heller ikke er grunnlag for opphold på humanitært grunnlag, må konsekvensen være at vedkommende reiser hjem.

Jeg vil i denne sammenheng rette opp i en alvorlig misforståelse. Representantene skriver i bakgrunnen for forslagene at en del personer uten lovlig oppholdsgrunnlag «ikke [kan] returneres til hjemlandet på grunn av forholdene der». Jeg vil understreke at en asylsøker som kommer fra et land han eller hun ikke trygt kan returnere til på grunn av de sikkerhetsmessige forholdene der, får asyl i Norge. Det er ikke sikkerhetsmessige forhold i hjemlandet som gjør at en del personer med endelig avslag på sin asylsøknad ikke kan returneres med tvang, men typisk at vedkommende ikke samarbeider om å fastslå identitet eller fremskaffe reisedokumenter. En del land godtar ikke å ta imot egne borgere som returneres med tvang. Det er imidlertid ikke ensbetydende med at det ikke er mulig å returnere frivillig, slik man har plikt til etter endelig avslag på en asylsøknad. Få, om noen, er ureturnerbare.

Regjeringen arbeider kontinuerlig med å sikre at saksbehandlingen er slik at søkerne i størst mulig grad føler seg hørt og forsvarlig behandlet. Det ligger likevel i sakens natur at mange subjektivt vil mene at saken fikk feil utfall. Det er forståelig, men kan ikke være bestemmende for sakens utfall.

Regjeringen legger videre stor vekt på å redusere saksbehandlingstiden, og ser betydelig fremgang. Median saksbehandlingstid i asylsaker i UDI var om lag 100 dager i juli 2011, mot ca. 300 dager på samme tid året før. Det er viktig at avklaringen av asylsaken skjer raskt.

Å gjennomføre returer er helt sentralt, og frivillig retur er det beste for alle parter. Regjeringen setter derfor store ressurser inn på returarbeidet, særlig i å ha gunstige ordninger for de som velger å reise frivillig. Vi har lykket godt med å øke antallet av både frivillige og tvungne returer. I 2010 ble det foretatt over 6 000 assisterte returer (med IOM eller med politiet), mot ca. 4 300 i 2009 og 2 900 i 2008. Tallet for 2011 var 4 727 ved utgangen av september. 1 400 av de som har returnert så langt i år, reiste frivillig med IOM.

REGJERINGENS STANDPUNKT TIL SPØRSMÅLET OM SÅKALT REGULARISERING

Det er ikke ønskelig at mennesker oppholder seg ulovlig i Norge, med de uheldige konsekvenser dette har for samfunnet og ikke minst for personene selv. Å gi oppholdstillatelse til returnektere representerer imidlertid ikke en langsiktig løsning på problemet med at personer oppholder seg ulovlig i Norge. Det kan tvert imot føre til at stadig flere unnlater å reise hjem etter endelig avslag, fordi de har forhåpninger om at de til slutt vil oppnå en tillatelse.

Det kan ikke være slik at man kan nekte å rette seg etter et vedtak, og likevel få oppholdstillatelse dersom man unndrar seg retur lenge nok. Da undergraves hele den regulerte innvandringen til Norge. Også tilliten til asylinstituttet vil bli svekket dersom man opplever at også de som ikke fyller vilkårene, får bli. Videre ville det være svært urettferdig overfor de som respekterer avslagsvedtaket og reiser hjem, dersom de som gjør det motsatte blir belønnet med oppholdstillatelse.

Å gi oppholdstillatelser til personer med endelig avslag vil også ha svært negative virkninger for returarbeidet, og reversere den positive utviklingen vi har hatt i returtallene de siste årene. Det er åpenbart at langt færre vil velge frivillig retur dersom det å motarbeide retur resulterer i en oppholdstillatelse. Videre kan såkalt regularisering føre til at asylsøkere uten beskyttelsesbehov oppfatter Norge som et særlig attraktivt land, og at det dermed kommer flere slike søkere. Dermed vil det på sikt trolig bli flere returnektere, ikke færre.

Regjeringen mener av disse grunner at å innføre en form for amnesti, ikke er veien å gå. Det er heller ikke aktuelt med en regel som gir automatisk opphold dersom man klarer å unndra seg effektivering i et bestemt antall år.

Det er likevel misvisende når noen påstår at Norge ikke har noen form for det man kan kalle regulariseringsmekanismer. Det har vi, men regularisering skjer bare i unntakstilfeller og bare etter en individuell vurdering. For det første slår utlendingsforskriften (§ 8-5) fast at barns tilknytning til Norge skal tillegges særlig vekt ved vurderingen av opphold på humanitært grunnlag. Da bestemmelsen ble innført i 2007, ble over 1 000 personer innvilget oppholdstillatelse. Bestemmelsen er fremdeles virksom, men ettersom saksbehandlingstiden nå ikke er så lang at barnet opparbeider sterk tilknytning før søknaden er behandlet, har bestemmelsen mindre betydning enn før. Etter langvarig praksis blir det lagt mindre vekt på tilknytning som har oppstått under ulovlig opphold. Regjeringen er opptatt av situasjonen til de lengeværende barna, og ser derfor grundig på hva som er den riktige løsningen for disse familiene. Det blir et tema i Stortingsmeldingen om barn på flukt.

En annen regulariseringsmekanisme ligger i at utlendingsforskriften (§ 8-7) åpner for å gi opphold til personer som ikke kan returnere, verken frivillig eller med tvang. Det er en forutsetning at vedkommende har samarbeidet om retur, uten at det lar seg gjøre. Det viser seg imidlertid at så godt som alle kan returnere om de bidrar til det.

Videre har utlendinger en ubegrenset adgang til å be om å få saken sin vurdert på nytt, også etter at vanlige ankemuligheter er uttømt. Dette gir en videre adgang til å få saken vurdert på nytt enn for eksempel i domstolene. Dersom situasjonen har endret seg vesentlig siden endelig avslagsvedtak, kan vedtaket gjøres om.

Det er verdt å merke seg at andre lands regler og ordninger ikke nødvendigvis er sammenlignbare med, eller mer liberale enn, de norske. For eksempel

har mange land gjennomført amnestiordninger for å ordne opp i et stort irregulært arbeidsmarked. Antallet regulariserte i Europa gjelder hovedsakelig slike amnestier, som ofte gir midlertidige tillatelser og ikke gir noen varig løsning. Vi har ikke et stort illegalt arbeidsmarked i Norge. Andre land, for eksempel Nederland og Sverige, har gjennomført amnesti-liknende ordninger i helt spesielle situasjoner, for eksempel i forbindelse med omlegging av en overbelastet immigrasjonsforvaltning. Norge er ikke i en slik situasjon. I noen land er mange av dem som har fått regularisert opphold personer som i Norge ville fått oppholdstillatelse etter behandlingen av asylsaken. Vi har en utvidet asylbestemmelse, og vi har en bestemmelse som åpner for å gi opphold på humanitært grunnlag. Det er for øvrig bred enighet i EU om at amnestier er uheldige og ikke ønskelige.

